

V Slovencih imamo obe vrsti posojilnic. V novejšem času snujemo le posojilnice z „neomejeno zavezo“, katerih smo se po začetku zelo branili. Prišli smo torej iz ekstrem v ekstrem. To sicer tudi pri Čehih opazujemo. Vendar oni imajo še tretjo vrsto posojilnic, ki je nekako gledé zaveze na sredi med našima vrstama. To so posojilnice z omejeno zavezo, pri katerih se pa udje kar od kraja zavezati morajo, da garantujejo z 2—, 4—, 5—, 10 ali 20 kratnim zneskom svojega deleža. To je pa že precej veliko garancijo. Recimo, zadruga ima 500 členov. Deleži so po 50 gld. in garancijo je 20kratni delež. Tako posojilnico ima torej v slučaju konkursa za pol milijona deležev, ker je dovolj garancije.

Nov deželni hipotečni zavodi.

Pod tem naslovom priobčila je Oesterreich-ungarische Sparkassen-Zeitung, znan strokovni list, nastopno notico: Vsled zaključka dalmatinskega sabora z dne 11. februarja 1898. prične Zemljišno-Veresijski zavod Kraljevine Dalmacije s 1. julijem 1898. svoje delovanje.

Ravnateljem zavoda imenovan je gospod Avgust Endlicher, koji je pričel svoje delovanje v kreditni stroki kot tajnik hranilnice tržke občine Hainfeld na Dolenjem Avstrijskem in si je v svoji domovini, v Kranjski, kjer je uredil štiri mestne hranilnice (v Ljubljani, Novem mestu, Kranji in Radovljici,) od katerih je bila zadnja vsled njegove inicijative ustanovljena, in več posojilnic, pridobil glas dobrega organisatorja v tej stroki. — V zadnjem času je tudi več posojilnic na Kranjskem in v Spodnjem Štajerju vsled naročila „Zveze slovenskih posojilnic“ v Celji natančno revidoval in si pridobil tem povodom priznanje ne le prizadetih zadrug, toda tudi Zvezinega načelstva.

Novi ravnatelj zavoda toraj ni novinec v kreditni stroki in daje potrebno garancijo za prosperiranje. Podjetje, katero se mora z ozirom na finančne razmere dalmatinske srečno imenovati.

Okolnost, da izkažeti obe v Dalmaciji, v Zadru, in v Dubrovniku obstoječi hranilnici (Monte di pietá ed unita cassa di risparmio) koncem 1895. vlog sk upno 183.000 gld. je najboljši dokaz, da v pokrajini razpoložljiva sredstva nikakor ne zadoščajo potrebi hipotekarnega zaupa, da je treba toraj v to vrho iskati kapitala izvan pokrajine, za katerega kakor znano hranilnice nimajo atrakcijske moči, katero pa sijajno izvršujejo deželne hipotečne banke.

Okolnost, da je Dalmaciji nasproti kapital nalaga-jočih nekoliko rezerviran, je zadostno paralizirana s tem, da je obrestna mera za založnice (zastavne listine) določena na $4\frac{1}{2}\%$ in s tem, da je dalmatinski sabor določil, da prevzame zavod nasproti posestnikom založnic rentni davek od kuponov nase, in ne bomo se varali, ako progno- stikujemo, da se bodo te nove založnice, katere se bodejo kotovale na Dunajski in na Tržaški borzi, in katere se bodo z ozirom na amortizacijsko dobo posojil v 40 letih lahko prodajale za kurz toliko nad pari, da bode zavodu

mogoče, prevzemati jih od dolžnikov al pari. Pač bode obrestna mera za hipoteke, katera je enaka oni za založnice, določeni na $4\frac{1}{2}\%$, ker bodo morali dolžniki plačevati tudi še $\frac{1}{4}\%$ doprinosa za režijo, presezala ne le ono drugih deželnih hipotekarnih zavodov toda tudi povprečno tostranlitvanskih hranilnic, katera je že l. 1895. padla na 4.072% . Ali hranilnice v Dalmaciji niso hipotečnega zaupa prav nič delezni, kreditni zavodi v pokrajini in izvan iste pa skoro nič gojili in prepuščen je bil isti skoro izključno zasebnim kapitalistom, ti pa so vedeli to okolnost prav dobro izkoriščati s tem da so obrestno mero kar le mogoče napenjali, tako da 12 do 20% , obresti v zemljišni knjigi niso redke in $7\frac{3}{4}$ milijona hipotekarnega dolga obrestuje se v Dalmaciji povprek više ko z 8% . Dokazano je toraj, da v Dalmaciji lihvarstvo skoro prav tako caete kakor v Galiciji. Zavod bode toraj, ako tudi le kako tretjino sedanjih hipotekarnih dolgov prevzame, pripomogel, da prištedijo posestniki v pokrajini okoli $\frac{1}{4}$ milijona goldinarjev na leto na obrestih, kateri iznos pa ni samo neposredno kot prišteden velicega, toda radi tega še večjega pomena za deželo, ker je ž njim posredno spojene zvišanje rente in ž njim tudi zvišanje vrednosti posestev. — Naravno bode pa sedaj vsled znižane obrestne mere marsikateri posestnik dosedaj neobremenega posestva, ki ga radi visokih obresti ni hotel obremeniti, to ugodno priliko porabil in vsled cenejega utegne se marsikatero obrtno ali industrijalno podjetje v kronovini razviti.

Želimo toraj novemu zavodu dober razvoj.



Grozdni sukač.

Mrčes, kateremu gre pač največja pozornost, ki je že čestokrat prouzročil veliko škodo, je grozdni sukač, o katerem piše priznan strokovnjak mej drugim to le:

Ker je spomladi deževno vreme jako ugodno za razvoj raznih boleznij, kakor tudi za pojav raznovrstnih škodljivcev, vidimo, da se prikaže tudi ta mrčes o neugodnem vremenu v veliko večji množini. Letos se je ta silna nadloga poprijela najboljših, najplemenitejših trtnih vrst.

Ta mrčes pa ne škoduje le s tem, da zmanjša množino trtnega proizvoda, ampak za kar ga moramo prištevati največjim škodljivcem vinoreje — on more uničiti ves letni pridelek, ako se od tega mrčesa pokvarjeno grozdje zmeša z dobrim.

Iz prezimujočih bub drugega rodu grozdnega sukača se razvijejo metuljčki, katere opazimo včasih proti koncu meseca aprila, navadno pa začetkom majnika. Ta, kacihi 7 do 8 mm. dolgi metuljček je na sprednjem delu kril rujavkasto bel ali pa rumenkasto rujav, medtem ko ima po sredi svinčenosiv pas. Zadnja krila so svetlo rujave barve in so pri samcih svetlejši kot pri samicah; kratke, nitkaste, kljunčasto naprej strleče tipalnice kakor tudi truplo je slamnato rumene barve.

Ko nastane mrak, začno letati okrog ter roje tako celo noč, zjutraj pa sedejo na trtne liste, kjer bivajo skriti celi dan. Samica leže na nežno trtne mladike 30 do 40 belih, malih, svetlih jajčec ter izbere najraje bujno rastoče in rano poganjajoče trtne vrste, kjer najde gosenica pozneje največ hrane. To rojenje metuljčkov traja še celi mesec maj. Pričetkom junija — tu in tam tudi že koncem maja — namreč 15 ali 16 dnij potem, ko je samica legla jajčica, izleze že prvi rod gosenic. Te so — ako so popolnoma razvite — okoli 12 mm. dolge, Spočetka so bele barve, ki pa pozneje prehaja v svetlorudečkasto. Glava je črna, na hrbtu imajo rudečo progo, na strani kakor tudi na zadnjem delu telesa, pa čop dlakic. Gosenice, katerim so cveti ugodna hrana, zapredejo nekaj, drug pri drugem stoječih cvetov, s čimer uničijo navadno tudi take cvetove, ki niso bili razjedeni od lakomnih požrešnih gosenic. Gosenice se razvijejo tem hitreje, čim lepše je vreme. O deževju pa zastane nekoliko njih razvoj, in posledica je, da je njih škodljivo delo veliko večje. Koncem cvetenja so gosenice, ki so se medtem nekočkrat prelevile, navadno že popolnoma razvite. Ako so se pa zbog slabega vremena prepočasi razvijale, to je, da niso še popolnoma razvite koncem cvetenja trt, ne prizanesajo niti mladim razvijajočim se jagodam ter se hranijo s temi. Večji del gosenic je pa popolnoma razvit pred koncem cvetenja ter se zabubi v cvetje, zapredši zdrave in pa že uničene cvetne dele, medtem ko se ostali del pozneje šele razvitih gosenic zabubi na trtnih listih blizu grozdov.

Deset do štirinajst dnij je minolo od zabubanja in že vidimo letati metuljčke drugega rodu, katerih število je seveda veliko večje od onega prvega rodu. To se vrši navadno zadnje dni meseca junija ali pričetkom meseca julija — izjemoma so jih opazili tudi že okoli 20. junija. Samice ležejo sedaj svoja, s trdo žlegasto tvarino zatrta jajčeca na grozdiče same in izberejo posebno one, kjer so jagode prav gosto nasajene. Po nekoliko tednih, koncem julija ali pričetkom avgusta, izlezejo gosenice drugega rodu, ki se zarijejo v jagode in se ž njimi živijo. Ker so te gosenice izredno lakomne, uniči lahko ena sama več grozdnih jagod. Naravno je, da začno take, od gosenic razjedene jagode gniti in to tem brže, čim neugodnejše je vreme. V mnogih slučajih zadošča, da so le nekatere jagode razjedene in uničen je celi grozd.

Razni zvedenci trde, da se gozdni sukač razven trt poprijema tudi drugih rastlin, bršljana, rumenega drena, kozje pogačice itd., ter se hrani sprva z njihovimi cveti, pozneje pa z jagodami, a to vprašanje ni še do cela dognано.

Kar se dostaje uničevanja tega škodljivega mrčesa, naj bo samo to-le omenjeno:

Kakor vedno, so tudi v tem slučaju psskusili z raznimi sredstvi. Izmed mnogih je omeniti posebno tiste, kateri obetajo največji uspeh.

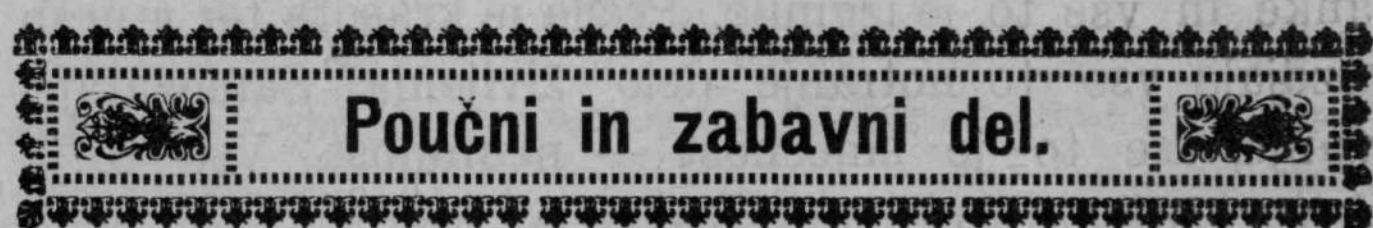
Sredstvo, katero so poskusili že v raznih krajih, je, dn love metuljčke. To se vrši tako, da se nosi poleg trt

z lepivom zastrte, luknjičaste, pihalom podobne lesene pločice, ki so pritrjene na drevesu in prišedši k trsju, se vsakokrat udari s palico, vsled česar se splašijo tam mirno sedeči mutuljčki ter se vlove na lepljivih lesenih pločicah. Ker se metulji vsled dremotnosti rano zjutraj in deloma tudi zvečer zelo leni, jih je na ta način prav lahko ugonobiti, če ne vse, vsaj deloma, ponavlja to početje nekoliko časa vsak dan prav rano v jutro. A omenjam posebno, da se mora vršiti ta način uničevanja takoj o prvem pojavu metuljčkov, zakaj čim bolj so taisti razviti, tim večji in krepkejši je njihov polet, ki meri včasih kaci 30 m. ne da bi se pri tem odpočili.

Za pokončevanje gosenic prvega rodu priporočajo med drugimi zlasti to-le sredstvo: Napravi se 5% razstopino navadnega zelenega mila v vodi, kateri se potem doda 1½% mrčesnega praška. Vse se dobro pomeša in s tem škropi goseničina gnezda. Dober uspeh je pričakovati le tedaj, ako je mrčesni prašek pristen in če se je škropilo pravilno. Ta način je sicer prav dober, a tvarine za to so predrage, da bi se mogel povsod upotrebiti.

Izvrstna in splošno uvedena metoda je, da se preišče vse trte oziroma cvete ter da se stisne gosenice v njihovih gnezdih z dvema prstoma. Zelo preporočilen način je tudi ta, da se ugonobi drugi gosenični rod. Z uničevanjem gosenic na že razvitih jagodah je začeti prve dni meseca avgusta. Vrši se s tem, da odrežemo razjedene jagode s škarjami in je uničimo. To delo se sicer lahko opravi o trgatvi, a tedaj je itak že premalo rok na razpolaganje.

Vinogradnikom je toplo priporočati, da se lotijo dela. Uničevanje grozdnega sukača jim prinese obilo koristi.



Poučni in zabavni del.

Tolstoj in njegova dela.

(Sestavil F. Juvančič.)

(Dalje.)

Lev Nikolajevič Tolstoj je bil takrat še pod uplivom svojih idej o popolnjevanji človeških sposobnostij ter povsodi kaže, kako visoko ceni naravno prostost. Kazak Lukaška ded Jeroška, krasotica Marjanka pridobe si vse simpatije Oleninove. Lukaška vzbuja s svojo silo in pogumnostjo zavist v mladem moskovskem človeku, šaljivi pijanec Jeroška postane mu v kratkem s svojimi posebnimi nazori o svetu zanimiv tip, Marjanki pa pripada glavno mesto v mislih, ki so preporodile Olenina. Ona je mirna, odkrita takorekoč samosvoja. Oleninu zdela se je čista, nepristopna, velika. Sprva priljubila se mu je, kakor se mu je priljubila krasota gorâ in neba, pozneje čutil je, da so nazori o tej krasoti postali neobhodni v njegovem ži-